

**Aihe:** LAPHA/15707/2025, 20.11.2025 TUNTURI-LAPIN KEHITYS RY:N LAUSUNTO LAPIN HYVINVOINTIALUEEN PALVELUVERKKOUUDISTUKSESTA

**Päivämäärä:** maanantai 24. marraskuuta 2025 klo 23.01.31 Itä-Euroopan normaaliaika

**Mistä:** Veli-Matti Hettula

## **LAPHA/15707/2025**

### **20.11.2025 LAUSUNTO LAPIN HYVINVOINTIALUEEN PALVELUVERKKOUUDISTUKSESTA**

Lapin hyvinvointialueen aluehallitus on hyväksynyt 21.10.2025 version sosiaali- ja terveyspalvelujen palveluverkon muutoksia koskevasta suunnitelmasta tässä vaiheessa pohjaksi lausunnoille ja käsiteltäväksi yhteistoimintamenettelyssä.

Lapin hyvinvointialue varaa yhteistyökumppaneille ja sidosryhmille sekä hyvinvointialueen toimielimille mahdollisuuden antaa 21.11.2025 mennessä lausunto palveluverkon muutosten valmistelua varten luonnosversiosta sosiaali- ja terveyspalvelujen palveluverkon muutoksia koskevasta suunnitelmasta.

**Tuemme Tunturi-Lapin Kehitys ry:n jäsenkunnistamme Enontekiön kunnan, Muonion kunnan ja Kittilän kunnan lausuntoja sekä Saamelaiskäräjien ja siinä Enontekiön ja Muonion kuntien lisäksi mukana olevien Inarin ja Utsjoen kuntien yhteistä lausuntoa.**

Lapin hyvinvointialue on mittavien säästöpainneiden keskellä ja päättää palveluverkkouudistuksesta joulukuussa osana vuoden 2026 talousarviovalmistelua. Sairaalapalveluita esitetään keskitettäväksi Lapin keskussairaalaan ja säästöjä on haettu mm. esittämällä perusterveydenhuollon yksiköitä lakkautettavaksi ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiointialueita kasvatettavaksi ”peruspalvelujen asiointialueita” vastaaviksi. Kuntakohtaisissa sotekeskuksissa voi laajan peruspalvelun sijasta palveluvalikoima olla rajattu tai toiminta voi olla osaviikkoista ja vain tarvittaessa erityistason osaamista voi olla tarjolla fyysisesti tai etäyhteydellä. Valmius ympärivuorokautiseen hoitoon on loppumassa kaikkiaan Lapin seitsemän paikkakunnan terveyskeskuksesta ja tavoitetilana vuoteen 2030 on, että vuodeosastot olisivat vain Ivalossa, Kittilässä, Sodankylässä, Rovaniemellä ja Kemissä. Tämä ei enää vastaa edes aiemmin esitettyä ”peruspalveluiden asiointialuetta”.

Potilaat ja erikoissairaanhoidon palvelutarve eivät kuitenkaan ole kadonneet mihinkään väestön ikääntyessä. Aiemmin perusterveydenhuollon kehittämistä on perusteltu sillä, että ennen kuin potilaat pääsevät erikoissairaanhoidon piiriin, heitä voidaan hoitaa perusyksiköissä, jotta erikoissairaanhoidon ei ruuhkaudu hoitoa odottavista tai toisaalta erikoissairaanhoidosta kotiutettavista potilaista. Mikäli kaavaillut säästöt toteutuvat, se voi tarkoittaa myös sitä, että hoitoon ei hakeuduta, jolloin potilaiden sairaudet pahenevat ja myöhemmin tehtävät hoidot ovat kalliimpia.

### **Säästöt**

Esitettyjä toimia perustellaan niistä kertyvillä säästöillä. Julkisuudessa on peräänkuulutettu säästöistä tehtyjä laskelmia nähtäväksi, jotta saataisiin varmuus esitysten tarkoituksenmukaisuudesta ja säästöjen syntymisestä. Niukkuutta jaettaessa laskelmat on perusteltua saada nähtäville, jotta epäilykselle ei jää sijaa eikä alueiden välille noussut eripura pahene. Laskelmien valossa esitetyt toimenpiteet voisivat olla edes jotenkin perusteltavissa kokonaistarkastelun kannalta. Ihmisiä, kehittyviä elinkeinoja eikä Lappia voi jättää oman onnensa nojaan vaan ratkaisut on tehtävä siten, että vältetään alueellisten turvallisuustyhjiöiden syntyminen.

Säästöillä on vaikutukset myös muuhun julkiseen talouteen. Hyvinvointialueen palvelut tuotetaan pääosin kuntien omistamissa kiinteistöissä. Palveluverkkoesityksessä esitetään, että palvelut säilyvät mm. kouluterveydenhuollossa, jos tilakustannukset ovat kohtuulliset ja tiloissa voidaan antaa myös muulle väestölle palveluja. Kouluterveydenhuollon tilat ovat kuitenkin ensisijaisesti suunniteltu terveydenhuollon käyttöön, ja ne on useimmiten varustettu toimintaa varten. On kohtuutonta edellyttää, että tilakustannukset olisi mahdollista jyvittää vain terveydenhuollon tosiasiallisen käytön mukaisesti.

### **Lapin erityispiirteet**

Harva asutus, erämaa-alueet ja talviolosuhteet luovat pohjan kansainväliselle matkailulle aiheuttaen myös kasvavia tarpeita terveydenhuollolle. Lapin luonnonvaroja hyödyntävistä, puhtaan siirtymän investoinneista odotetaan tukea viennin ja työllisyyden kasvulle. Taloushaasteissa kamppaileva Suomi tarvitsee kuitenkin kasvuaalojen mukanaan tuomaa elinvoimaa. Lapissa matkailun odotetaan jatkavan kasvuaan tulevina vuosina 10 % vuositasolla. Ensihoidon ja terveydenhuollon palveluiden tulee olla resursoitu myös sesonkiluontoisen (8 kk) väestönkasvun tarpeisiin.

Talvikohteena profiloitunut maakunta ei kestä turvallisuuspuutteista johtuvia mainehaittoja tai paikallisten asukkaiden negatiivista suhtautumista toimialan kasvusta johtuviin palvelu- ja turvallisuusvajeisiin.

### **Pitkät etäisyydet**

Lapin palveluverkko on harva suhteessa muuhun Suomeen, eikä julkisen sektorin palvelutuotannon rinnalla toimi laajasti yksityisiä terveysterveystarjoavia lääkärikeskuksia. Lapin maakunnan ja hyvinvointialueen toiminta-alue kattaa yhtä suuren alueen, kuin kahdeksan Pirkanmaan hyvinvointialuetta tai 36,6 Keski-Uusimaan hyvinvointialuetta.

Terveyskeskuksilla on pitkien välimatkojen vuoksi erityisen tärkeä merkitys. Pitkät välimatkat yhdistettynä mm. matkailun volyymiin ja kansainvälisiin sotilasharjoituksiin aiheuttavat erityistä palvelutarvetta kuntien ylläpitämälle terveydenhuollolle ja ympärivuorokautisiin päivystyspalveluihin.

Perusterveydenhuollon palvelut ovat investointi Lapin maakunnan ja kuntien tulevaisuuteen. Lapissa tulee voida asua ja elää myös muut kuin terveet ja työterveyshuoltoa käyttävät henkilöt. Palveluita rapauttaessa syödään samalla uskottavuutta tulevaisuuden investointien toteutumiseen.

### **Potilasturvallisuus ja alueiden yhdenvertaisuus**

Palveluverkkoon tehtävät muutokset tulee tehdä ensisijaisesti potilasturvallisuus ja alueiden yhdenvertaisuus taaten (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021). Lapin hyvinvointialue on kauaskantoisten päätösten edessä.

Jos hyvinvointialue on ns. mahdollottoman edessä, on katse suunnattava Valtiovarainministeriön ja Sosiaali- ja terveysministeriön suuntaan. Lapissa asukkaat maksavat veroja samassa suhteessa kuin muuallakin Suomessa. Yhdenvertaisia palveluita ei kuitenkaan saada samassa veroeuron suhteessa. Lapilla on erityinen kasvuelinkeinoin perustuva asema ja markkina-arvo koko Suomen näkökulmasta. Se “mitä tapahtuu Lapissa, ei enää jää Lappiin”, vaan leviää salamanopeasti kansainväliseen tietoisuuteen. Lappi ei ole taantuva vaan kasvava talousalue, joka tulee ottaa huomioon alueiden palveluita suunniteltaessa.

Suomi tarvitsee nyt kipeästi investointeja ja Pohjoisen puhtaiden raaka-aineiden jatkojalostusta. Historian saatossa hyvinvointiyhteiskunta on rakentunut ensisijaisesti teollisuuden tarpeisiin (tehdasyhteisöistä kasvoi kaupunkoja), nyt kansainvälisille investoreille on tärkeää löytää alueita, joissa yhteiskunnan palvelut ja turvaverkot ovat valmiina. Jotta pohjoisen tarjoama investointipotentiaali voidaan hyödyntää, tarvitaan vahvat yhteiskunnan tarjoamat varautumisen ja terveydenhuollon rakenteet uusia teollisia investointeja sekä olemassa olevan teollisuuden poikkeustilanteita varten.

Pääministeri Orpon hallitusohjelmassa on tavoiteltu mm. kriisinkestävää yhteiskuntaa. Sen toteutuminen vaatii myös muita toimia kuin vain puolustukseen ja infrastruktuuriin lisättyjä euroja. Erilaisten valmius- ja varautumissuunnitelmien sekä harjoitusten keskiössä on ollut sujuva viranomaisyhteistyö vuorokauden aikaan katsomatta.

Sen lisäksi Lapissa järjestettävät koko Suomen hyväksi toteutettavat Naton valmiusharjoitukset sitovat pelastuspalvelun toimintoja, joita ei ole otettu huomioon Lapin hyvinvointialueen rahoituksesta päätettäessä.

Enontekiön kunnan lausunto: [https://enontekio.cloudnc.fi/fi-FI/Toimielimet/Kunnanhallitus/Kokous\\_11112025/Lausunto\\_Lapin\\_hyvinvointialueen\\_sosiaal\(14993\)?fbclid=IwY2xjawOKzJBleHRuA2FlbQlXMQBzcnRjBmFwcF9pZBAyMjIwMzIxNzg4MjAwODkyAAEesyFonwrjd98E3JUvAtXQTr\\_38WGngjjJ\\_bo5sdAleEyFwNbxdiZHc3t6Npo\\_aem\\_vQewXAzJH4qZt\\_-MntAsMQ](https://enontekio.cloudnc.fi/fi-FI/Toimielimet/Kunnanhallitus/Kokous_11112025/Lausunto_Lapin_hyvinvointialueen_sosiaal(14993)?fbclid=IwY2xjawOKzJBleHRuA2FlbQlXMQBzcnRjBmFwcF9pZBAyMjIwMzIxNzg4MjAwODkyAAEesyFonwrjd98E3JUvAtXQTr_38WGngjjJ_bo5sdAleEyFwNbxdiZHc3t6Npo_aem_vQewXAzJH4qZt_-MntAsMQ)

Muonion kunnan lausunto:

[https://www.muonio.fi/uutiset/uutiset/muonion-kunnan-lausunto-lapin-hyvinvointialueen-sosiaali-ja-terveyspalvelujen-palveluverkon-muutoksista.html?fbclid=IwY2xjawOK0KpleHRuA2FlbQlXMQBzcnRjBmFwcF9pZBAyMjIwMzIxNzg4MjAwODkyAAEeFZ1Eoujz\\_qu9w3kHgs4Hp9wLWh33N09tmAVlGovxmAC7i\\_M5shDXCZ4nchs\\_aem\\_9F9oWbvVtK3zA-8AvyT9IQ](https://www.muonio.fi/uutiset/uutiset/muonion-kunnan-lausunto-lapin-hyvinvointialueen-sosiaali-ja-terveyspalvelujen-palveluverkon-muutoksista.html?fbclid=IwY2xjawOK0KpleHRuA2FlbQlXMQBzcnRjBmFwcF9pZBAyMjIwMzIxNzg4MjAwODkyAAEeFZ1Eoujz_qu9w3kHgs4Hp9wLWh33N09tmAVlGovxmAC7i_M5shDXCZ4nchs_aem_9F9oWbvVtK3zA-8AvyT9IQ)

Kittilän kunnan lausunto:

<https://dynasty10.kittila.fi/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=20251434-12>

Saamelaiskäräjät lausunto:

[https://samediggi.fi/ajankohtaista/enontekion-inarin-muonion-ja-utsjoen-kunnat-sekasaamelaiskarajat-huolissaan-laphan-saastotoimien-vaikutuksista-alueen-turvallisuuteen-ja-yhdenvertaisuuteen/?fbclid=IwY2xjawOKz\\_JleHRuA2FlbQlXMQBzcnRjBmFwcF9pZBAyMjIwMzIxNzg4MjAwODkyAAEeVB-IM0lcOYQkD\\_3bY-XSM0x91Shq9BknDGrSyXRcEbF6CMC4tkDGveUO094\\_aem\\_UZKpjEY3QrVd8uSBpIhQVg](https://samediggi.fi/ajankohtaista/enontekion-inarin-muonion-ja-utsjoen-kunnat-sekasaamelaiskarajat-huolissaan-laphan-saastotoimien-vaikutuksista-alueen-turvallisuuteen-ja-yhdenvertaisuuteen/?fbclid=IwY2xjawOKz_JleHRuA2FlbQlXMQBzcnRjBmFwcF9pZBAyMjIwMzIxNzg4MjAwODkyAAEeVB-IM0lcOYQkD_3bY-XSM0x91Shq9BknDGrSyXRcEbF6CMC4tkDGveUO094_aem_UZKpjEY3QrVd8uSBpIhQVg)

\*\*\*

Terveisin / Kind Regards,

Veli-Matti Hettula

Tunturi-Lapin Kehitys / Fell Lapland Development

Toiminnanjohtaja / Executive Director  
Tel: [+358 \(0\)400 415 345](tel:+3589400415345)  
email: [veli-matti.hettula@tunturilapinkehitys.fi](mailto:veli-matti.hettula@tunturilapinkehitys.fi)  
[www.tunturilapinkehitys.fi](http://www.tunturilapinkehitys.fi)

Muonion kunnantalo/Tunturi-Lapin Kehitys ry.  
Puthaanrannatie 15  
FIN 99300 Muonio  
[www.muonio.fi](http://www.muonio.fi)

Enontekiön kunnantalo/Tunturi-Lapin Kehitys ry.  
Ounastie 165  
FIN 99400 Enontekiö  
[www.enontekio.fi](http://www.enontekio.fi)

Kittilän kunnantalo/Tunturi-Lapin Kehitys ry.  
Valtatie 15  
FIN 99100 Kittilä  
[www.kittila.fi](http://www.kittila.fi) [www.kideve.fi](http://www.kideve.fi)

Tunturi-Lapin Kehitys ry edistää Tunturi-Lapin elinvoimaisuutta ja kestäväää alueen kehittämistä. Yhdistyksen jäseniä ovat Enontekiön, Muonion ja Kittilän kunnat.

Fell Lapland Development promotes vitality and sustainable development in the area. Its members are Enontekiö, Muonio and Kittilä municipalities.

Yhteys- ja laskutustiedot:  
<https://tunturilapinkehitys.fi/yhteystiedot/>